

XXXV. — Budapest, 1900. márczius 31-én. — 13. sz.

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Népnevelők Budapesti Egyesületének tulajdona és a hazai Tanítók
Országos Bizottságának

HIVATALOS KÖZLÖNYE.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Felelős szerkesztő: **EMBER JÁNOS,**

KIHEZ A LAP SZELLEMI RÉSZÉT ILLETŐ KÖZLEMÉNYEK KÜLDENDŐK.

(VIII., Teleki-tér 23.)

Kiadó a „**HUNNIA**“ NYOMDA,

HOVÁ AZ ELŐFIZETÉSI DIJAK, REKLAMÁCIÓK, HIRDETÉSEK KÜLDENDŐK.

(VI., Teréz-körút 3., Kemnitzer-utca sarok.)

A Népnevelők
Budapesti Egyesületének tagjai
tagilletményül kapják e lapot.

Nem tagok előfizethetnek
a kiadónál
1 évre 8 kor., 1/2 évre 4 kor., 1/4 évre 2 kor.-val

BUDAPEST, 1900.

„HUNNIA“ KÖNYVNYOMDA (SEBŐK és MŰNZ)

VI., Teréz-körút 3 szám.

1891

NÉPNEVEK

LAJKA

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

1891. évi kiadás

NÉPNEVELŐK LAPJA

NEVELÉS-OKTATÁSÜGYI HETILAP.

Felelős szerkesztő: Ember János.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének s az Orsz. Bizottságnak hiv. közlönye.

Megjelenik e lap minden szombaton.

ELŐFIZETÉSI ÁRA

Egész évre	8 kor.
Fél évre	4 „
Negyed évre	2 „
Hirdetések díja petit soronként 20 fillér.	
— Kéziratokat nem küldünk vissza. —	

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőhöz:

Teleky-tér 23. sz. alá küldendők.

Előfizetések, reklamációk és hirdetések a kiadóhoz:

A „HUNNIA” KÖNYVNYOMDA VÁLLALATHOZ:
(VI., Teréz-körút 8. szám alá) küldendők

A Népnevelők Budapesti Egyesületének tagjai tagilletménytül kapják a lapot. — Tagsági s egyéb egyesületi ügyekben szívesen szolgál felvilágosítással GERLEY SZEVEÉR egyes. titkár. — A tagsági díjak DIÓSZEGHY BÉLA pénztárnokhoz VI., Szondy-utca 47. szám alá küldendők.

Egy tanterv.

Ezen a czimen szoltam hozzá a népiskolai tantervnek kérdéséhez. Felszólalásomat *Schön* József és *Sarlós* Boldizsár t. barátaim szivesek voltak megjegyzéseikkel kísélni. Köszönetet mondok ezért nekik s megjegyzéseikre a következőkben felelek.

Schön t. barátom igazat ad nekem abban, hogy népiskoláink számára egy tanterv kell. Ezt az általános igazságot nyomban realizálni is akarja s kimondja, hogy, de ez az egy tanterv nem lehet az, melyet a közoktatási tanács az osztott népiskolák számára készített. Ebben pedig én adok igazat *Schön* barátomnak, mert arra, hogy a közoktatási tanácsnak ez a tanterve általánosíttassék, én soha nem is gondoltam. De nem azért, mert talán osztott vagy osztatlan iskoláink nyomorúságaihoz akarnám mérni az általános tantervet; nem is azért, mert kétségeim volnának az iránt, hogy az osztatlan egytanitós népiskola az ismeretek lényeges elemeit nem bírná a tanítványok tulajdonává tenni, hanem tisztán azért nem gondoltam a szóban levő tanterv általánosítására, mert az a tanterv az iskolák speciális fajtája számára készült s így nem azt a főgondolatot valósítja meg, a mely engem a tanterv kérdésében vezérelt. Ez a főgondolat pedig az, hogy a népiskolának egységes általános műveltséget kell nyújtania; az államnak tehát kötelessége a műveltség tartalmából azokat az elemeket szabni meg, a melyeknek a nép közös tulajdonává kell lenniök. A szóban levő tanterv nem ezt a kötelességet teljesítvén, nem általánosítható. De éppen ez a vezérlő gondolat juttat arra a helyes következtetésre is, a mit *Schön* barátom érint, de felfogásom szerint hibásan fejez ki, hogy u. i. előbb az osztatlan népiskola számára kellett volna tantervet készíteni s azután az osztott népiskola számára. Hibás ez a kifejezés, mert álta-

lános tantervnel nem arról van szó: egy-, két-, három-, hat tanító-s, falusi vagy városi-e, teljesen vagy hiányosan felszerelt-e az iskola, hanem erről: a műveltség tartalmának mely elemeit kell a nép közös kincsévé tennünk? Éppen ezért főgondolatomból ezt a következtetést tartom helyesnek: általános tantervet kell előbb készíteni s azután kell az egyes iskolák viszonyai szerint speciális tanterv, azaz: részletes tanmenet.

Sarlós t. barátom teljes ellentétes nézeten van velem. Neki két speciális tanterv kell: egy az osztott s egy az osztatlan iskola számára. Ezt a két tantervet kívánja, mert egy ember a tanítványok ugyanazonos száma mellett hat osztályban nem képes a tananyagból annyit elvégezni, mint hat ember. Ebben az állításban van igaza Sarlós t. barátomnak. De ott meg, a hol azt vitatom, hogy a tanterv kérdése nem dönthető el csupán az iskolák külső nyomorúságai szerint és ott, a hol a tanterv megállapításában magasabb szempontok érvényesülését kívánom, nekem van igazam. Mert mit akar Sarlós t. barátom? Egy minimális és egy maximális tantervet. A minimumot azonban nem a közkincsé teendő ismeretekben és készségekben keresi, hanem csupán abban: mit, mennyit képes az iskola, helyesebben a tanító a tanterv anyagából elvégezni. A minimumnak ilyen megítélése hibás. Osztatlan iskolának lehetnek olyan viszonyai külsőleg és belsőleg egyiránt, hogy az iskola annyit vagy még többet elvégezhet a tananyagból, mint az osztott iskola, a melynek külső és belső körülményei kedvezőtlenek. A népoktatás célját s a tanítványokat is tekintetbe kell vennünk a tanterv megszabásánál s nem szabad csupán az iskolát és tanítót nézünk. Aztán meg micsoda általános érvényességű mértékünk van arra nézve; mi és mennyi az a minimum, a mit az osztatlan iskola elvégezhet, mikor csak két egyenlő külső és belső körülmények közt élő iskolánk sincs? Éppen ezért egy általános tanterv kell, mely nem a helytelenül értelmezett minimumot adja, hanem igenis a műveltség tartalmából azt a minimumot, melyet a nemzeti népnevelés céljához képest minden polgárnak tanulnia és tudnia kell. Az az igazság aztán, hogy egy ember nem hat ember, hogy egy osztály nem hat osztály, hogy egyik iskola jobban föl van szerelve mint a másik, hogy egyik iskolába rendesebben járnak, mint a másikba, hogy egyik iskola a földmives népnek, másik az iparos népnek gyermekeit tanítja stb. szóval az az igazság, hogy az iskolák külső és belső körülményei változók és különbözők — érvényesül a helyi részletes tanmenetekben, a hol érvényesülnie lehet és kell, de nem zavarja az egy és általános tantervet, a hol helyi körülmények, speciális változatok nem érvényesülhetnek.

Ime, ezek a gondolatok szövegeztették velem azt az indítványt, melyet Lapunk más helyén talál az olvasó s melyet a Népkövelők Budapesti Egyesülete és a Budapesti Tanítótestület elfogadott. Én hiszem, hogy indítványomat Sarlós t. barátom sem utasítja vissza.

Nem akarom a vitát élesíteni, de egy—két megjegyzést engedjen meg t. barátom. Első megjegyzésem az, hogy sérteni senkít sem akartam s nem is sértettem. Én a mellett az igazság mellett küzdök, hogy a népnevelés nem csupán gyakorlati dolog, hanem elméleti is; az elméletnek és gyakorlatnak szembeállítására üdvös eredményre aligha vezet.

Erre akartam figyelmeztetni azokat, a kik merő gyakorlati felfogással vélték a tanterv kérdését helyes dűlőre vinni. S hogy ebben igazam volt, azt *Sarlós* t. barátom is megengedi, a mikor azt mondja, hogy „a népnevelés is gyakorlati dolog, melyet az elmélet magában előbbre nem vihet.“ Igen, nem viheti előbbre egymagában a gyakorlat sem.

Meg kell jegyezne azt is, hogy 10 esztendeig voltam gyakorló-iskolai tanító Losonczon.

Azt pedig, hogy *Sarlós* t. barátom ne venné meg Schmid Encyklopediáját, mert nincs elég pénze reá, — engedjen meg t. barátom — nem hiszem. Ismerem *Sarlós* barátomat s tudom róla, hogy ő bizony céljaihoz megteremti okkal-móddal az eszközöket is. Ellenben lehetne másnak 100 koronája a 10 koronás könyvre, mégsem venné meg a könyvet, mert ilyen céljai nincsenek. Igen, a célok a mozgató erők; az eszköz is csak céltudatos ember kezében válik igazán eszközzé.

Hogy a német és osztrák kultura sülyedt-e a külön tantervvel vagy sem, azt nem tudom. De azt tudom, hogy mindkét országban rendkívül eltérő kulturális állapotok vannak, melyek mindenesetre hozzájárulnak azokhoz a sociális és nemzetiségi bajokhoz, melyek Ausztriában oly fékevesztetten dűlnak.

Végül engedjék meg, hadd kérjem t. kartársaimat, hogy méltassák figyelmökre a tanterv kérdésében tett indítványomat s — fogadják el.

Peres Sándor.

Czukrász Róza phonomimikai előgyakorlatai Sárosvármegyében.

A mint Czukrász Róza jeles kolleganőnknek „Phonomimikai előgyakorlatok az olvasás és írás tanításához“ czimű műve megjelent, azonnal meghozattam, hogy részleteiben is megismerjem mindazt, a mit ő a mátyásföldi áll. iskolában úgy gyakorlatilag, mint elméletileg oly szépen s meglepő sikerrel bemutatott. Már Mátyásföldön lettem igéjének követőjévé. Nem haboztam egy pillanatig sem, mert konkrét tényekben láttam az igazságot. Sárosba érkezve, mint az általános népnevelő-egyesület elnöke, azonnal hozzá kezdtem a mátyásföldi tapasztalat terjesztéséhez. Ebben kitűnő segitőtársakat is találtam Reményik Lajos és Bakajsz György gyakorló-iskolai tanító kollegáimban. Miután Reményik Lajos és Bakajsz György Czukrász Róza utmutató-könyvét áttanulmányozták volt és iskoláikban a phonomimikai előgyakorlatok szerint 1—2 héten át már tanítottak, lelkesedéssel közölték velem a meglepő eredményt.

1899. szeptember és október hónapjaiban megtartottuk a járásköri gyűléseket. Reményik Lajos a soóvári, Bakajsz György a lemeszi s azután a kisszebeni tanítógyűléseken tartott a phonomimikai előgyakorlatok szerint minta-tanítást. Tanítótársaink a gyűlésekről haza menve, azonnal felhasználták szerzett ismereteiket. Egytől-egyig a legnagyobb elragadtatással szólnak a phonomimikai előgyakorlatok természetszerűségéről, könnyűségéről és czélszerűségéről. „Uram, ez valóságos csodasz. A gyermekek maguk sem tudják, hogy miképen jutottak az olva-

sás és írás ismeretéhez. Eddig sokat izzadtam az írás és olvasás tanításánál. Most játszva végzem a munkát. Azután meg ha látná azt az örömet és munkakedvet, a mely az én első osztályomat eltölt, a mikor mi irunk, vagy olvasunk, értené meg igazán boldogságunkat.“

Sárosvármegyében az eszme testet öltött. Két-három év alatt minden tanító és tanítónő a phonomimikai előgyakorlatok szerint fog tanítani.

Az egész vármegyében egyetlen egy tanító foglalt a phonomimikai előgyakorlatok ellen állást. És mi történt vele? Ma első apostola az eszmének. Szomszédjai — mint mi mondani szoktunk — phonomimikáztak. Ő sem akart elmaradni, próbát tett vele. A próba sikerült meghódította a jó ügynek.

Olvasom a phonomimikai előgyakorlatokról szóló bírálatokat. Nekem úgy tetszik, hogy sokan csak azért itélik el, mert a gyakorlati tapasztalatok által nem támogatott pusztja képzeletök sugja nekik a véleményeket. Czukrász Róza kolleganőnk rendesen s igen helyesen ezt szokta mondani: „Tessék a dolgot *jól* megérteni, önmagában *jól* fel-dolgozni s azután *jól* megpróbálni.“

Elvégre is nem könnyű dolog egy megszokott, vérünkbe átment gondolattal szakítani. A tartzkodás, a kételkedés, a habozás oka nem más, mint az, hogy az ember nagyon nehezen tud 1—1 szokásával felhagyni; de meg maga a dolog nagy forradalmat is támaszt bennünk, a mely mindaddig roszulesséssel jár, a míg a helyére való jobb szokás gyökeret nem vert. Sárosvármegyében három képzőintézet tanítja a phonomimikai előgyakorlatokat: az állami tanítónő, a g. k. tanító- és az ág. hitv. ev. tanítóképző intézet.

Most is egész lelkeimmel üdvözlöm Czukrász Róza kolleganőnket mesteri kézzel véghez vitt reformjáért.

Eperjes.

Láng Mihály

áll. tanítónőképző int. igazgatója.

A közoktatásügyi költségvetés tárgyalása.

Az 1900. évi cultus-budget tárgyalása — miként előre volt látható — rövid pár nap alatt véget ért. A szenvedélyeket mozgásba hozó politikai kérdések ezuttal nem kerültek felszínre. Ezek nélkül pedig a képviselőház röviden szokott végezni minden dologgal. A rövidség másik oka az a körülmény, hogy a beteg miniszter távollétében megcsappant a vitatkozási kedv. Márcz. 20-án délben kezdődött s már 22-én délben, tehát 2 nap alatt véget ért a tárgyalás, melynek lefolyásáról a következőket közöljük:

Lehoczky Antal kifejti, hogy a nemzetiségek hazafiságáról meg van győződve. Némely ellenséges indulatuk aknamunkája ellen az iskolák vannak hivatva küzdeni, első sorban a népiskolák, melyeknek fejlesztése körül ne ismerjen pihenést a kormány, de hagyjon benne szerepet a községeknek és a felekezeteknek is. A mely község, hitköz-

ség az anyagi viszonyok mostohasága miatt nem tarthat a maga erejéből iskolát, ott az állam segítsége el ne maradjon. Az állam tekintélyét a kulturális áldozatok jobban növelik benn és künn, mint bármi egyéb. (Ez az okos beszéd.)

Boda Vilmos pártja nevében — Kossuthista függetlenségi — szívesen szavazza meg a költségvetést. Helyesli az államosítást csak azt kívánja, hogy a nemzetiségek között állítandó állami iskolák magyar tan nyelvűek legyenek. A magyar nyelv terjesztésében nincs helye a türelemnek. Hibáztatja, a német nyelv kötelező tanítását. (Helyes!)

Komjáthy Béla folytatta „nemzet-mentő“ munkáját. A magyarság hanyatlásáról regélt. Szerinte első a magyarság, az után jó a vallás. A magyarok tótosodnak. Ez ugyan nem igaz, de hát **Kőrösy** statisztikája mondja s ő inkább ennek hiszen, mint **Polónyi**-nak, a ki szeméyes tapasztalat után mondja, hogy a tótok magyarosodnak. (Komjáthy a Bánffy szekerét tolja — neki köszöni a kaposi mandatumot — azért lett olyan nagy magyar Széll ellen.)

Márcz. 21-én **Pader** Rezső szólott elsőnek. Ellene van az iskolák államosításának, mert igazi vallásos nevelés csak felekezeti alapon keletkezik. A kormány nem ott állít iskolát, a hol nincs, hanem ott a hol van (t. i. felekezeti iskola) különösen kárhóztatja a kortes czélzatu államosítást. Megítkezését fejezi ki a gyermek-szinielőadások felett, a melyek az érzékiséget növelik. Sajnálja, hogy a tanárok nem mernek az ellen fellépni. Kifogásolja az iskolák tüzsúfoltságát.

Komlóssy Ferencz javaslatot nyújt be a középiskolai tanárok fizetésének rendezésére (emelésére).

Major Ferencz az egységes középiskola híve. A polg. iskolának nem barátja; mert ez az iskola a középiskolák egységesítésével s a népiskola fejlesztésével mellőzhető. Kívánatosnak tartja, hogy a népiskola tantervébe kereskedelmi és gazdasági dolgok is felvéssenek.

Lázár György a felső-oktatásról beszélt. A népnevelést csak érintette, midőn a *népokt. törvény revisióját sürgette.*

Nagyobb beszédet mondott **Berzeviczy** Albert, a ki nem ért egyet Komjáthyval abban, hogy a magyar faj veszedelemben van. A nemzet e vészkiáltásra nem reagált, mert a nemzet tudja, hogy az a veszedelem, melyet Komjáthy lát, a valóságban nincs meg. Erdélyben és egyáltalán a nemzetiségi vidékeken sok a teendő, de az objektív ítélő láthatja, hogy a magyarság terjedése és megerősödése harmincz-három év óta igen nagy haladást tett. Nincs igaza abban sem Komjáthy-nak, hogy az 1868-iki nemzetiségi törvényt ráoktrojálták a nemzetre; ellenkezőleg diadalmas harc beférézése volt az. Akkor a nemzetiségek szétdarabolni akarták az országot nemzetiségi vidékekre. Azonban hiszen azok a törvények, melyek 1868 óta keletkeztek, mind előrehaladottabb nemzeti álláspontot foglalnak el. És ezeket a szabadelvű párt alkotta.

Komjáthy Béla: És hogy van végrehajtva?

Berzeviczy: A hogy a viszonyok megengedték. Ha a kormány a nemzetiségi vidékeken annyi állami iskolát nem állított volna, még több eltótosodott községről lehetne beszélni. Melegen szól azután az országos ifjusági tornaversenyekről és helyesnek találná, ha a magyar ifjuság

a párisi kiállításon rendezett olimpiai játékokon résztvenne. Az az ország, mely százezreket áldoz löversenyre, áldozhat kétezer forintot erre a célra. A képzőművészet terén évről-évre aggasztó jelenséggel, tulproductióval találkozunk. Százával alkotják a művészek azokat a műveket, melyeket senki meg nem vesz és kíséreljük a nyomor. Ennek a jelenségnek kétségkívül egyik oka az új divatos irány, mely a művészek kiforrását megakadályozza és extravaganciával elriasztja a közönséget. Mint az irodalomban már csak a rosszat tekintik igaznak. Figyelmeztet arra, hogy míg a divatos irány termékei nem találnak vevőre, addig a néhány elhunyt művésznünk hátrahagyott műveit, melyek nem tartoznak a legujabb irányhoz, szétkapkodták. A vidéki muzeumoknak és a művészeknek is javára válnék, ha a kormány másolatokat készíttetne híres műveikről a vidéki muzeumok számára. Melegen szól az iparművészet érdekeiről. (A művészet — luxus. S mert a magyar nemzetnek a szükségesekre sem telik, kár oly sok szót és hozzá pénzt is vesztegetni a luxus-dolgokra. Mi így tartjuk.)

A miniszter helyett terjedelmesebben beszélt *Zsilinszky* Mihály államtitkár köszönetet mondott Berzeviczynek beszédeért, azután kijelenti, hogy a munkásoknak való fölolvadásokat folytatni fogják; hirt ad arról, hogy az egyetemi építkezéseket, a mennyiben folynak, sürgősen folytatják, a meg nem kezdett építkezéseket pedig megkezdik. A jogi oktatás reformjára vonatkozó javaslat a végszövegezés stádiumában van. Az orvosi vizsgálat dolgában a régi rendszerű vizsgálatot megszüntették. A testi nevelésre, délutáni játékokra és játékterek megszerzésére nagy gondja van. A művészeti termelés és a közönség izlése közti ellentét kiegyenlítésére is igyekszik, úgy a művészeti productumok értékesítésére is. Az egész közoktatásügybe be kell hozni a művészi izlést, a mire ez anyagiassal korban nagy szükség van a népiskolától föl az egyetemig. Nem külön művészi tantárgy lesz a műérzék fejlesztése. Az erkölcsök rovására ez nem fog menni; kétmillió ifju szövegeseti neveléséről van szó, a mi nagy megfontolást követel. A tanárok és tanítók számára nyári tanfolyamot szerveznek. A földrajz és természetrajz számára művészi faliképeket készíttetnek. Csak oly művészet kell, a mely a hazafias ihletet beviszi az ifju nemzedékbe. Bodának és Komjáthynek válaszolva, hangoztatja, hogy a magyar faj nincs óriási veszedelemben: az eltószódás és eloláhosodás nem mai keletű, sőt most csökkenőben van az elnemzetietlenedés. Ezer év alatt a magyarosodás terén nem történt annyi, mint az utóbbi harmincz év alatt. Minden kultuszminiszternek a magyar kultu^{sz} terjesztése volt az ambicziója, ha nem lett volna, elsőpörte volna a közvelemény. A felvidék gyermekei közt Komjáthy igen kedvező adatokat szerezhetne a magyar kultúra hódításának bizonyítására. Minden magyar miniszter hirdette eddig a mindenek fölött álló magyar állameszmét, de működött is ez érdekében. Különösen a kultuszminiszterek. Elég rámutatni a népnevelésre és a közoktatásra. A kisdédováás ügye, ha gyorsabban nem halad, az a községek hibája; de a hol állami népiskola már van: ott mindenütt igyekszik az állam kisdédóvót is létesíteni. A kereskedelmi iskolákat újból kell rendezni, úgy a polgári iskolákat is, de a középiskolai oktatás egységének a megóvásával A mi a községi és felekezeti iskolák ügyét illeti, nálunk az egység-

ges nemzeti iskola legyen, de megfosztani nem helyes, sem a községeket, sem a felekezeteiket attól, hogy iskolát állítsanak. Nem áll az, a mit Páder mondott, hogy az állami iskolákat ráoktrojálják a községekre, erre nincs szükség, mert hiszen annyifelé kérnek állami iskolát, hogy nem is tehet a kormány eleget a kívánalmaknak. — A művészet fölvetett kérdésére áttérve, lendületesen mondja, hogy a művészet ne legyen a korlátlan fantázia játéka, a közerköles ne legyen árucikk, hanem Magyarország alapja.

Széll Kálmán miniszterelnök Komjáthynek a brassói iskolákról mondott szavaira reflektál. Kimerítően nyilatkozott már e kérdésben s bár nem optimista, azt hiszi, kevesen vannak, a kik Komjáthy nézetében osztoznak. Ő megővta ebben a kérdésben az ország érdekeit és jogait. A szubvenziót kivetkőztette szubvenzió jellegéből. Nem érti, hogy lehet Magyarország méltóságának megsértéséről beszélni.

Rátkay: Lealázó az.

Széll Kálmán: Nem az, az lett volna lealázó, ha ezt a kérdést a régiben hagytuk volna. Kijelenti továbbá Komjáthyval szemben, hogy a sajnos, most is súlyos beteg Wlassics miniszter közt és közte egy pillanatig sem volt ellentét a román iskolák, sem semmi más ügyben. Ma is irt levelet abból a szanatóriumból, melyben fekszik s hangoztatja, hogy mindenben egyetért vele. Komlóssyt kéri, hogy elvi szempontok kedvéért vonja vissza határozati javaslatát. A tartalmát a miniszterelnök magáévá teszi, de a budgetjog tekintetéből most ne kivanjon szavazást. A középiskolai tanárok fizetésének kérdését nagy és fontos dolognak tartja és kijelenti, hogy a kérdést a jövő költségvetés tárgyalásakor komoly figyelem tárgyává teszi.

Komlóssy Ferencz visszavonja a javaslatot.

Rátkay László magáévá teszi a Komlóssy határozati javaslatát.

Az elnök a költségvetést elfogadottnak jelenti ki és fölteszi szavazásra a határozati javaslatot.

A javaslat mellett csak a függetlenségi és a néppárt szavaz.

A részletes tárgyalás során (márcz. 21. és 22-én) nagyobb figyelmet érdemlő felszólalások nem történtek.

A Népnevelők Budapesti Egyesületének gyűlései.

I. Választmányi ülés.

A Népnev. Bud. Egyesületének f. hó 22-én tartott választmányi ülésén jelen voltak: Almásy János, Bursics Ernő, Csukási Fülöp, Drajkó István, Dorogsághy Dénesné, Diószeghy Béla, Ember János, Fodor József, Gergelyi Jakab, Gerley Szevér, György Aladár, Hajós Mihály, Józsa Dániel, Józsa Mihály, Kapy Rezső, Kiss Béla, Kiss Ildebert, Kurz Sámuel, Lakits Vendel, Lederer Ábrahám, Magyar József, Magdics Károly, Moussong Géza, Nagy László, Peres Sándor, Romhányi Sándor, Sajó Sándor, Sretvizer Lajos, Schmidt Albin, Sántha Lajos, Schön József,

Trajtler Károly, Tóth József, Ujváry Béla, Volenszky Gyula és Vágó Aladár.

Lakits Vendel elnök üdvözlővén a megjelent tagokat, az ülést megnyitotta, azután mint szomorú eseményt jelenti, hogy Péterfy Sándor lemondott a jegyzőségről. Egyuttal felolvastatott Péterfy Sándor lemondó levele, melyben megrendült egészségi állapotát hozza föl okul.

Az elnök melegen emlékezik meg az ősz vezér érdemeiről. Elősorolja, hogy mióta az egyesület főnáll, ő mindig vezéralakja volt; ő segítette megszerezni egyesületünknek azt a tisztességet, munkásságának azt a jó hírnevet, melyet az ország tanítósa elismer. De legnagyobb sajnálattal említi, hogy az utóbbi időben egészsége annyira megrongálódott, hogy orvosai még a társaságba való járástól is eltiltották. Indítványára azután kimondta az egyesület választmánya, hogy érdemeinek elismerését jegyzőkönyvbe iktatja. Ezen indítványt a választmány Peres, Trájtler, György A. és Ember J. hozzászólása után elfogadja.

Az elnök bemutatja még a „Veszprém-vármegyei Általános Tanítóegyesület” 69/1900. sz. átiratát, melyben a „Népnevelők Könyvtára” megjelenése alkalmából üdvözlí arról értesíti az egyesület, miszerint a nevezett vállalatot a könyvtároknak és tanítóknak megszerzésre ajánlotta. A választmány örömmel vette tudomásul.

Most került sorra a gyűlés tulajdonképeni tárgya, az osztatlan népiskola tanterve.

Schön József a paed. szakosztály elnöke jelenti, hogy a szakosztály behatóan foglalkozott a kérdéssel. Józsa Dániel két ülésen keresztül volt előadója a tárgynak, s az egységes tanterv mellett foglalt állást. Somogyi Béla pedig ismertetve a külföldi tanterveket, azon meggyőződésre jutott, hogy az osztatlan elemi iskolának külön tanterv kell. S ő is azt ajánlja a választmánynak hogy ily értelmű határozatot terjesszen a közgyűlés elé.

Józsa Dániel főntartja indítványát (lásd. Népnevelők Lapja f. e. 3 sz. 38 l. é.)

Trajtler Károly az egységes tanterv mellett szólal föl. Szerinte ha részletezni akarjuk a dolgot akkor minden iskolának külön kell tantervet készíteni, mert van 1—6. tanító iskola. Azt mondja hogy egy mimimalis tantervet kell készíteni.

Léderer Ábrahám külön tantervet kér az ország 19955 iskolája számára.

Sajó Sándor szintén a külön tanterv mellett szólalt föl, míg Ember János Bursics Ernő az egységes tanterv mellett nyilatkoztak. Végül a választmány szavazás útján döntötte el a dolgot és pedig az egységes tanterv javára. S kimondotta, hogy ily értelemben terjesszi közgyűlés elé.

Vágó Aladár.
jegyző.

II. Közgyűlés.

A „Népnevelők Budapesti Egyesülete” e hó 25-én tartotta Lakits Vendel elnöklete alai rendkívüli közgyűlését, melyen jelen voltak Almásy János, Bursics Ernő, Bauer Ida, Balla László, Bartoss Imre, Cserhalmi Ferencz, Diószeghy Béla, Ember János, Földes Géza, Groó

Vilmos, Gergelyi Jakab, Gorzó Dénes, Gorzó Dénesné, Gerley Széver, Gloger Antónia, Györfly János, Hajós Mihály Jablonszky Lajos, Józsa Dániel, Kirnig Jakab, Kurz Sámuel, Kapó Rezső, Kugler Sándor, Lakits Vendel, Lantos Izsné, Lederer Ábrahám, Ladányi Miksa, Müller Antal, Nagy László, Peres Sándor, Radó Vilmos, Romhányi Sándor, Romocsa Emma, Schwerda Irma, Sajó Sándor, Stephan Lajos Pál, Schön József, Somos Péter, Somogyi Béla, Sretvizer Lajos, Székely János, Szabó B. László, Sziklás Adolf, Szende Antal, Taños Sándor, Tóth József, Trajtler Károly, Ujváry Béla, Vaskó Bertalan és Vágó Aladár.

Lakits Vendel, elnök üdvözli a szép számmal megjelent tagokat, a gyűlést megnyitja. Azután megemlíti, hogy azért hívta össze a rendkívüli közgyűlést, mivel a nagymélt. Miniszter urnak az osztatlan népiszkola tanterve tárgyában egyesületünkhöz intézett kérdésére e hó végéig felelni kell. Fölhozza, hogy az osztott elemi iskola tanterve már készzen volt, mikor azt az eszmét vetették föl, hogy nem lenn-e jobb egységes tantervet készíteni. Közli, miszerint a paed. szakosztály három ülésen tárgyalta a kérdést. Józsa Dániel és Somogyi Béla voltak az előadók. Az első az egységes, a második a külön tantervet ajánlja. A választmányi ülés az egységes tanterv mellett foglalt állást. A jelen gyűlésre pedig Peres Sándor a következő indítványt terjesztette be:

1. „a magyar népiskolák számára egy általános tanterv szükséges,”

2. a közoktatásügyi tanácsnak az osztott iskolák számára készült tanterve úgy atakitandó át, hogy azt az anyagot foglalja magában, a mit korunk műveltségi állapotai között állami és nemzeti szempontból az állam minden polgárának tanulnia és tudnia kell;

3. „az egy és általános tanterv keretén belül minden iskola s minden osztály számára külön részletes tanterv (részletes tanmenet) kell, a melynek készítésében a tantervhez adandó utasítások irányítsák és támogassák a tanítókat s a mely részletes tanmenet csak a kir. tanfelügyelő jóváhagyása után érvényes.”

Lakits Vendel elnök kérdezi a volt előadó tagtársakat, hogy hozzájárulnak-e a közvetítő indítványhoz.

Józsa Dániel kijelenti, hogy ő teljesen hozzájárul az indítványhoz, miután az lényegében megegyezik az ő javaslataival.

Somogyi Béla azt mondja, hogy tekintetbe kell venni a különféle iskolákat, mert nincs két iskola sem, mely egyforma tanterv szerint haladhat. Azután 2000 iskolánk van, hol a magyar nyelvet nem akarják tanítani. Szerinte van sok szép törvényünk, de nincs végrehajtva. S most újra ilyen ideált állítanak föl, mely által nem fog az ügy állapota nyerni. Azért ő csak úgy járul hozzá az indítványhoz, ha kimondjuk, hogy a helyi viszonyokhoz alkalmazott tanterv elvégzéseért a tanító teljes felelősséggel tartozik.

Lederer Ábrahám előre bocsátja, hogy ehhez a javaslatához ő is hozzájárul. De az osztatlan iskolákat tekintetbe kell venni. Tekintetbe kell venni az eddigi eredményt. A statisztika 33% írni-olvasni nem tudót mutat ki; a fiatal bűnösök száma meghaladja a 6000-et és ezek

legnagyobb része vidéki munkás és földmivelők gyermeke. Ő tudja jól, hogy mi mind egyet akarunk, hogy a tanügy előbbre vitessék. De ő fél mégis az egységes tantervtől, mert lehet az egységes középiskolát keresztül vinni, de az egységes népiskola az lehetetlen. Kéri a közgyűlést, hogy valahogy meg ne nehezsük a vidéki kartársak helyzetét. Ne hogy reánk illjék az arany és vas meséje: t. i. az arany egyszer elment a kovácsműhely előtt s hallotta a lármát mi az általkeltek, hogy a kovács ütötte a vasat. Oda megy az arany s azt mondja a vasnak: mért csapsz akkora lármát, lám én is fém vagyok s ha ütnek nem csapok oly nagy zajt. A vas felelé: könnyű neked, ha téged vernek, téged a vas ver, de engem saját testvérem üt, azért fáj. Elfogadja az indítványt.

Földes Géza örömmel tapasztalja, hogy magas színvonalúvá lön a tanterv-vita. Azt látja, hogy ezáltal az eszmék megtisztultak s a tanitóság közelebb jutott egymáshoz. Főlemlíti s bizonyítja, hogy a törvény értelmében 60 tanulónál több egy tanító keze alatt nem lehet Ez a maximum. Ezekkel a tanító elvégezheti a tananyagot. S nem is tanító kezdeményezte a külön tanterv kérdését, hanem ott hol a közs. és állami iskolákat nem nézik szívesen s most hogy a törvénytelen állapotokat takargassák, hát szűkebbre akarják venni az anyagot. Nekünk segíteni, meg kell védeni kartársainkat. Ő üdvözlí Perest javaslatáért, melyet elfogad.

Radó Vilmos elfogadja az indítványt, mert mig be nem bizonyítják, hogy a falusi gyermek agyveleje más anyagból van mint a városié, addig ő nem ismeri el, hogy ezeknek más műveltség kell. Az akadályokat a helyi tanmenet dolga elhárítani. Itt nagy politikai dologról van szó, s ha a külön tantervet fogadnók el, az visszaesést jelentene. És ez által külön választanók az osztatlan iskolát s így állandósítanók annak miseriáit. Ha a bajon másképp nem lehet segíteni, küldje ki az állam egy évi időtartamra a végző tanítójelölteket. A hol pedig 3 felekezet tart fenn kis faluban iskolát, ott lépjen közbe az állam s csináljon belőle egyet. (Élénk helyeslés.)

Székely János külön tantervet kíván, mert szerinte az egységes végrehajthatatlan.

Szabó B. László nagy tetszés mellett hangsulyozza, hogy mikor egészséges eszmék proclamásáról van szó, az akadályok mérlegelése nem a mi feladatunk. A Peres javaslatához járul.

Somogyi Béla még egyszer hangsulyozza, a tanitói felelősség kimondását.

Peres Sándor köszöni a hozzászólásokat. Az utolsó pótindítványra vonatkozólag megjegyzi, hogy az fölösleges, mert magától értetődik és nem is ide, hanem a rendtartási és fegyelmi szabályzatba való s ő még egy kissé restelné is azt tantervbe tenni.

Végül a közgyűlés *Peres Sándor* indítványát fogadta el csaknem egyhangulag.

Ezután a titkár bejelenti, hogy a paed. szakosztály három pályakérdést tűzött ki. (lásd Népnevelők Lapja f. é. 11. sz. 173. lap)

Végül a következő új tagokat vette fel a közgyűlés *Biedermann N., Benedek Ráfáelné, Hauzer Ferencz, Kalma Pál, Kőkény Péter, Kurucz Károly, Molnár Gyula, Somogyi Béla és Szűcs Lajos*. Legyenek üdvözölve körünkben. Evvel a tanulságos közgyűlés véget ért.

Vágó Aladár
jegyző.

A „Budapesti Tanítótestület“ gyűlései.

I. Az igazgató-tanács ülése.

A „Budapesti Tanítótestület“ igazgató-tanácsa f. évi márczius 15-én d. u. 4 órakor ülést tartott, melyen főképen az elemi iskolai tantervvel, az iskolai krónikákkal, az Eötvös-alap kamataiból adandó ösztöndíjjal foglalkozott. Elintéztet továbbá néhány folyó ügyet és megállapította a legközelebbi képviseleti közgyűlés idejét.

Az ülést *Szöke István* elnök vezette; jelen voltak még: *Almási János, Gergelyi Jakab, Lakits Vendel, Peres Sándor, Schön József, Trajtler Károly és Hangl József* utóbbi mint jegyző.

Cserhalmi Ferencz pénztáros elmaradását kimentetni kéri.

Elnök megnyitván a gyűlést, első tárgyként előadja abbéli sürgős indítványát, mely szerint megkerestessék a tanács, hogy az április 11-iki nemzeti ünnep, mely az idén a husvéti szünidőre esik, a husvéti ünnepek után tartassék meg. Az ülés ezzel megbizza az elnökséget.

Az elemi iskolai tanterv ügyében *Trajtler, Lakits, Gergelyi és Peres* hozzászólása után abban állapodik meg az ülés, hogy *Cserhalmi Ferencz* javaslata értelmében két tanterv készítését javasolja, külön az osztott és külön az osztatlan népiskola számára. *Trajtler K. és Peres S.* külön véleményt jelentenek be.

Ezután az ülés foglalkozott az iskolai krónikák ügyével és *Lakits V.* erre vonatkozó indítványát a közgyűlés elé terjeszti.

Az elnök indítványára az ülés elhatározza, hogy a legközelebbi képviseleti közgyűlést f. é. márczius 25-ike d. e. 10 órára tüzi ki.

Az elnök jelentését, hogy az új alapszabályok idejében felterjesztettek, de még nem érkeztek le, az ülés tudomásul veszi.

Olvastatott a pénztári jelentés, melyből kitűnik, hogy ez évben 3 ösztöndíjra telik a kamatból, javasolja kiadatását. Elfogadtatott.

Az ülés elfogadta továbbá az elnöknek azon indítványát, hogy a múlt ülésen a könyvtár-alapból megszavazott 25 frtnyi kölcsönt a közgyűlés elé jóváhagyás végett terjeszse fel, a fenmaradó összeget pedig tanügyi lapokra fordítsa.

A pályadíj-alap ki lévén merítve, az ülés javasolja, hogy az idén ne tüzessék ki pályakérdés.

A számvizsgáló bizottságba kiküldettek: *Kurz Sámuel* elnökle mellett *Schmidt Albin és Sajó Sándor*.

A helyiségügyben elhatározta az ülés, hogy azt az elnökség útján a tanácsnál ismét meg fogja sürgetni.

Végül elfogadta *Lakits V.* indítványát, hogy a székesfőváros küldjön ki a párisi kiállításra néhány elemi iskolai tanítót tanulmányutra.

Ezzel az ülés véget ért.

Hangl József jegyző.

II. A közgyűlés.

A Testület képviseleti közgyűlése *Lakits V.* elnöklete alatt (Szőke beteg) f. hó 25-én d. e. tartatott a Felső-Erdősori iskola tornatermében. A tagok szinte szokatlan nagy számmal voltak jelen.

A közgyűlés legfőbb tárgya a tanterv kérdése volt.

Elsőnek *Cserhalmi Ferencz* előadó szólott. Határozati javaslatot nyújtott be (lényegében a külön tanterv mellett.)

Radó Vilmos az egy tanterv mellett érvelt s a *Peres-féle* indítványt tette magáévá, melynek 2-ik pontját szabatosabban concipialta meg.

Peres szólt még pár szót indítványa mellett s kifejezte hozzájárulását *Radó* szövegezéséhez.

Ez után a közgyűlés egyhangulag elfogadta a *Peres* indítványát s ezzel documentáltakatott, hogy a *budapesti tanitóság az egy tanterv híve.*

Az országos slöjd-egyesület működése.

Az egyesület e hó 12-én tartotta évi közgyűlését. A gyűlésen gróf *Teleky Sándor* országgyűlési képviselő elnökölt.

Guttenberg Pál az egyesület igazgatója terjedelmes jelentésben számolt be az egyesület eddigi öt évre terjedő munkásságáról.

Szerény anyagi eszközökkel kezdte s még mindig szerény eszközökkel folytatja működését s mégis szép sikereket tud felmutatni. Ez annak a valóban apostoli lelkesedésnek tulajdonítható, mely az egyesület ügyeinek igazgatóját vezeti.

Az egyesület működését az 1895. évben kezdte meg s működése részben gyakorlati munkásságban, gyakorlati kézügyességi nevelésben, részben az eszme terjesztésében nyilvánul.

Gyakorlati oktatása két irányu: Első sorban arra törekszik, hogy a tanítókat a kézügyességi nevelésre kiképezze. Eddig összesen 150 tanító szerzte meg az egyesület által szervezett tanító-cursusokon ezt a képesítést, kik az ország különböző pontjain apostolai lettek az eszmének.

Az egyesület gyakorlati működésének második iránya az ifjuság technikai nevelése.

S hogy itt is sikerrel jár működése, mutatja az egyesület *Rökk-Szilárd-utezai* műhelyeiben foglalkozó ifjuság nagy száma. Eddig összesen mintegy 1170 gyermek, leginkább középiskolai tanuló, nyert oktatást az egyesület műhelyeiben, hogy több nem, annak az oka, hogy nem képesek többet befogadni évenként 200—250-nél csoportokra osztva.

Az egész országban eddigelő összesen 29 iskolai műhely van, melyek szervezésére az egyesület befolyt; ezek közül 8 a fővárosban.

Az egyesület munkássága nem marad a megkezdett szűk mederben, hanem egyre jobban terjed működésének határa, mint a jelentésből kivett következő sorok mutatják:

„Mind messzebb határokat von a maga tevékenységének, midőn

a népnevelés minden fokán érvényt akar szerezni a kézimunka tanításnak. Sarkallja e törekvése megvalósításában az a didaktikai szükség, hogy a tanítást az ismeretanyag folytonos halmozódásával szemben a eszelekvés intenzivebb diszciplinájával élénkitse, de szintoly mértékben szolgálja akar a népéletben erősen nyilatkozó ama tendenciának, a mely a magyar fiatalságot már az iskolában rá szeretné szoktatni a gazdasági s ipari munkával járó technikai fogásokra és gyakorlatokra.

A köznapi munkában rejlő erkölcsi disciplina és magának az ifjúságnak e munka által izmosodó gyakorlati érzeke áldásos kölcsönhatással lesznek egymásra. A magyarságnak örökölt munkaköre, a földművelés szinte megköveteli, hogy a közelmúlt rohamos technikai változásai, a mennyiben azok a nép életforrásait érintik, azt magát készületlenül ne találják: mi sem sürgősebb, mint hogy a magyarság jövő generációját, annak millióit a gazdasági s ipari termelés mindenféle új formája iránt fogékonytá tegyük; a minék egyedüli útja az, hogy a kézi munka elemi gyakorlatát az iskola disciplinái közé felvegyük. Ezért igyekszünk az iskolai műhely útján mentől több érintkezési kapcsolatot teremteni az iskola és amaz élethivatások között.

A népiskolát meg a gazdasági ismétlő iskolát érintő tevékenységünknek kiváltkép meg lesz az a jellege, hogy az iskolai műhely életrendje majdan egy-egy tájék földművelő munkaköréből táplálkozik: azaz, a mi szerszámfélélet használ egy-egy tájék népe, a minémü berendezést követel a gazdasága a szántóföldön, kertben, szőlőtermelésnél, állattenyésztésben és méhészetben stb. . . . mindannak a készítését, jókarban tartását az iskolai műhelyben gyakorolja a nép ifjúsága kezdvén a famegművelés legelemeitől egészen a gazdasági építkezés olyan fokáig, a meddig a gazdasági élet megköveteli.

A tanítóképző és a polgári iskola speciális céljainak szolgálunk, a midőn hozunk amannak a tanítás szemléltetésére, emennek meg a reáliák intensivebb ápolására megfelelő anyagot — simulván mindkét intézménynél az ifjúság jövő hivatásabeli követelményekhez.

Télen át tovább folytatja a tanítókurzusokat, hogy a főváros tanítókarát a technikai nevelésre gyakorlatilag kiképezze.

Ugyan ebből a célból fenn fogja tartani a szünidőkben a vidéki tanítói cursusokat is s mindjárt ez évben *Szegeden* és *Besztercebányán* fog egy cursust szervezni. Ennek a két tanfolyamnak a szervezése is mutatja, hogy az egyesület működése nem egyoldalú chablonosságra törekszik, hanem figyelembe veszi hazai viszonyainkat, mert más irányu lesz a technikai képzés az alföld emporiumában, mint az erdős és ipari tevékenységre utalt felvidéken.

A gyermekek technikai képzésére két eszköz szolgál: az iskolai műhelyek és az iskolai kertek. Ezek egymást kölcsönösen kiegészítik. Különösen a gazdasági ismétlő iskolákban nyer a munkásság nagy fontosságot. Nyáron át a kerti és gazdasági gyakorlatok különféle nemei, télen ezekhez alakul a műhelyi munkásság s kiterjed gyalupad és vonószék munkákra, gazdasági és házi eszközök jókarban tartása és készítése, sőt még egyszerűbb gazdasági épületek készítésére is.

A polgári iskolákban is tekintetbe jön, hogy növendékei nagyobb

részben ipari pályákra kerülnek. Így a technikai munkásság körébe vonja az agyagmintázást és a fafeldolgozást.

A tanítóképzőkben a közügyességi oktatás első sorban arra irányul, hogy a jelöltet technikai nevelésre is képesítse mellett nem mellékes dolog az sem, hogy technikai ügyességre tevén szert, majd az életben a szükséges taneszközöket el tudja készíteni.

Még egy fontos tervről akarunk megemlékezni, mi a jelentésnek a jövő programjára vonatkozó részében van. Ez az eszmének társadalmi uton való terjesztése. Nem az államhatalom útján akarja az élétbe mintegy kényszerítés formán átvinni, hanem szabadon vidékenként a társadalom útján s az állam anyagi támogatásának igénybevételével.

Röviden beszámoltam a kis füzetnek úgy a multa mint a jövő terveire vonatkozó részéről. A mult eredményeiért üdvözljük az egyelőt, a jövőre szívből kívánjuk a még nagyobb sikert.

L. m.

A gyenge tehetségű tanulók oktatása.

A gyenge tehetségűek oktatása tárgyában az iskolaszékeknek kiadott kérdésre az iskolaszékek legkisebb önállóság nélkül helyezkedtek egy pár sensatióban és prenumerans fogdosásban utazó lap „álláspontjára,” szinte egyhangulag hangoztatták: nem kell „buták iskolája.” Ezen bántó kórusból megnyugtatólag válik ki a VII. ker. 1. sz. iskolaszék hangja, mely tanúságot teszen a mellett, hogy vannak férfiak, a kik nem a reporterek fejével gondolkoznak. Ennek bizonyosságául egész terjedelmében közre adjuk a nevezett iskolaszéknek a tanáchoz intézett jelentését.

Tekintetes Tanács! A székes-főváros tekintetes Tanácsának f. évi 29662/99. VII. sz. a. kelt határozatával méltóztatott iskolaszékünket megbizni azzal, hogy a Nagyméltóságu vallás és közoktatásügyi Minister Úrnak a gyenge tehetségű tanulók részére tervezett osztályok felállítására vonatkozó észrevételeinket kellő javaslatokkal egyetemben, a tekintetes Tanács elé terjesztenők; mely megbizásnak a következőkben óhajt iskolaszékünk eleget tenni. Iskolaszékünk teljesen a Minister Úr álláspontjára helyezkedett, midőn a maga részéről is kijelenti, hogy a gyenge felfogású tanulók az iskolai tanítás sikerét nagyban hátrálják s hogy az ily tompa elméjű tanulóknak külön osztályokban való tanítása paedagogiai szempontból nagyon ajánlatos.

A székes-főváros iskoláinak majd minden, különösen alsóbb osztályában, találunk néhány gyenge elméjű tanulót, kik két, sőt három évi ismétlés után sem képesek az osztály általános mértékének megfelelni s ilyenkor a tanító kénytelen őket újra csak visszatartani vagy készületlenül felsőbb osztályba bocsájtani. — Az ily tanulók tömérdek idejét rabolják el a tanítónak; mert kénytelen velők újra és újra részletesen foglalkozni, holott az osztály tanulóinak nagyobb része a kiszabott tanítási anyagot megértette; a miből ez következik, hogy a tehetségesebb tanulók előtt a tanítás unalmassá válik, a mi megint csak az iskolai fegyelemnek van kárára.

Az elkülönítés még azért is szükséges, mert az ily gyenge elméjű

tanulók — amint kor és testifejlődés tekintetében előrehaladottabbak iskolatársaiknál, ép oly mértékben esik erkölcsi magaviseletük kifogás alá s így társaiknak megméltelyezőivé válnak.

Az úgy valódi méltatására ennyit voltunk bátrak felemlíteni: s most, — tekintve, hogy nemcsak a Minister Úr Ó nagyméltósága, hanem a Tekintetes Tanács is már elvben a gyenge felfogású tanulók külön taníttatása mellett foglalt állást — a kivétel módoszataira szerencsénk van a következő javaslatainkat megtenni:

1. Minden iskolaszéki kerület egyik, — lehetőleg a központban fekvő, iskolájában volnának oly osztályok felállítandók, a hová a többi, szomszédos iskolákból a gyenge felfogású tanulók lennének összehozandók.

2. A kiválasztás mindenkor körültekintő gondosságot igényelne, nehogy a szorgalmuk hiányában, betegség vagy egyéb körülmények folytán a tanulásban elmaradt tanulók is a tehetségtelenek csoportjába soroztassanak; s csak olyanok lennének elválasztandók, kik az I. osztályban már az első évben az egész éven át ily gyenge felfogásuaknak mutatkoznak.

3. Ily osztályba legfeljebb 25 tanuló volna felvehető és pedig azért, mert a tanítónak csaknem minden tanulóval egyénileg kell foglalkoznia.

4. Nem tartjuk szükségesnek azt, hogy ily tanulók külön képesítéssel bíró tanítók által taníttassanak; végre is ily tanulók még nem hülyék, kik a törvény rendelkezése alapján az iskolából ugysis eltávolíthatók; ezek csak relative gyengék, a kikkel bármely szakavatott tanító kellő szorgalommal, ügyes és lassu menetű tanítás mellett sikert mutat hat fel.

5. Külön tantervet sem kívánunk ily osztályok számára; legyenek ezek egyenlőre párhuzamos osztályai a rendes elemi iskolának; mert azt hisszük, hogy ily osztályokban a tanulók csekély létszáma, az alkalmas tanítók megválasztása a tehetségesebb és gyengébb tanulók között levő aránytalanságot kiegyenliti.

6. Még szükségesnek tartjuk azt is kijelenteni, hogy az elkülönítést csakis az alsó három osztályban látjuk szükségesnek és pedig azért, hogy a folyékony olvasást és számvetést alapjait mindenik tanuló idejekorán elsajátíthassa s ne történhessék meg az, hogy némely tanuló tankötelezettségének teljes idejét az I. és II. osztályban kénytelen eltölteni.

Kísérletképen ennyit elégnek tart iskolaszékünk már csak azért is, mivel a szülők ily osztályokba nem vonakodának küldeni gyermekeiket. És ez nagyon fontos oldala ennek a kérdésnek; mert alig akad szülő, a ki elismerje, hogy gyermeke kevesebb képességgel bír, mint a többi; sőt a szülői szeretet éppen az ellenkezőjét diktálja neki; hiszen gyermekének rossz osztályozását is minden más körülménynek, csak a képesség hiányának nem tulajdonítja. Nagyon természetes tehát, hogy a szülő mindent elkövetne, nehogy gyermeke, a Miniszter ur által con-templált osztályokba kerüljön, hol a hülyéket képző tanítók tanítanak, hol más tanterv lévén, esetleg az osztály sikeres elvégzése után sem juthatna a rendes elemi iskola fokozatos osztályába.

Általában a kényszer alkalmazása helytelen lenne s itt csak arról lehet szó, hogy a gyenge fölfogásuak külön tanítására alkalmat adjunk. Az elkülönítés oly iskolánál, hol a gyenge tehetségűek osztályai állítanak fel, nem ütközik semmiféle nehézségbe; mert a tanítótestület vagy az igazgató egyszerűen beosztja az illető tanulót a megfelelő osztályba. Nehezebb lenne más iskolából ide terelni a tanulókat; de meggyőző s mindenek felett tapintatos érintkezés mellett legtöbb esetben a szülők is kapacitálhatók lesznek.

Annak idejében a napi sajtó is foglalkozott ezzel az ügygyel s a kérdés egyoldalú fölfogásával, azonban annál élesebb kritikával ítélte el az egész komoly szándékot. Ez az ítélet különben arra a tervre szólt, mely a gyenge tehetségűek számára egész külön álló iskolát akart. Minthogy javaslatunk csak egyik már meglévő s központban fekvő iskolában ilyenek számára berendezett osztályokról szól: a napisajtóban felhozott vadak elenyésznek. Mély tisztelettel a VII. ker. I. sz. iskolaszék nevében: *Zboray Béla* s. k. elnök. *Kugler János* s. k. jegyző.

VEGYESEK.

— *Wlassics* miniszter egészségi állapota egészen jobbra fordult. A mint halljuk, husvétra haza jő.

— A paed. Társaság felolvasó gyűlése. A m. Paed. Társ. f. hó 24-én érdekes felolvasó gyűlést tartott. Az első felolvasó *Geőcze Sarolta* volt, a ki a nagy angol aesthetikusról és philosophról *Ruskin* ről mint nevelőről tartott igen tartalmas előadást. *Ruskin* a szépet az erkölesiség szolgálatába szegődttette, mint *Tolstoj* s a szépet a nagy tömegeknek is hozzáférhetővé tette. Hatása rendkívül nagy volt. — Utána *Kemény Ferencz* értekezett a világkiállításoknak nemzetközi „iskolájá”-ról s a világ-akadémia eszméjét vetette fel. — Utolsó előadó volt *Kovács János*, a társaság titkára és szerkesztője, a ki polgári iskola kérdéséről tartotta a dolog mélyévő hatoló gondolatokból álló, nagy figyelemmel hallgatott felolvasást. Erre alkalmilag visszatérünk.

— A Segély-egyesület évi közgyűlése nagy érdeklődés mellett tartatott meg e hó 28-án. Mintegy 150-en voltak jelen a tagok. Főtárgya volt a gyűlésnek a tisztujítás. A tiszttakar régi tagjai egy kivétel (ellenőr lett *Gergér István*) mind megmaradtak. Független maradt a titkári tiszt betöltése, a mennyiben úgy *Walter Károly* mint *Sajó Sándor* 77—77 szavazatot kapott. Miután a sorshuzásba a pártok bele nem egyeztek, új választás lesz.

— Az utazásról tartott a mult esütörtökön előadást a Kaszinóban *Guttenberg Pál*. Ötletekkel fűszerezett, mindvégig igen érdekes beszédben fejtegette a kérdés historicumát. A szép számú hallgató közönség nagy tetszéssel fogadta a tanulságos és élvezetes előadást.

— Multság a Tanítók Háza javára. A bánffyhungyadi áll. népokt. intézetek tanárai és tanítói fényesen sikerült multságot tartottak a Tanítók Háza javára. Közreműködtek: *Paskuj Márton*, *Róna Gizella*, *Z. Szalatsy Rezsóné*, *Koleszár Lajos*, *Gruber Géza* és *Fekete János*. A tiszta jövedelem 340 kor. 80 fillér, mely összeg a T. H. javára megszavazott 2000 kor. törlesztésére esik.

TARTALOM.

— Egy tanterv. — *Czukrász Róza* phonomimikai előgyakorlatai *Sárosvármegyében*. — A közoktatásügyi költségvetés tárgyalása. — A „Népnevelők Budapesti Egyesületének” gyűlései. — A Bpesti Tanítótestület gyűlései — Az orsz. slőjd-egyesület működése. — A gyenge tehetségű tanulók oktatása. — Vegyesek.

Laptulajdonos: A Népnevelők Budapesti Egyesülete
Kiadó: „Hunnia”-nyomda, Budapest VI., Teréz-körút 3.

„Hunnia” könyvnyomda, Budapest, Teréz-körút 3.